

1.1 ความจำเป็นและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติโดยมีภารกิจหลักคือการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของแต่ละระดับการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับที่จัดให้กับเด็กไทยทุกคนที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาพุทธศักราช 2523 อย่างทั่วถึง เพื่อให้เด็กเรียนมีความรู้ ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535 เน้นพัฒนาบุคลากร ศึกษายาและเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในทุกพื้นที่ และจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักการและข้อบ่งชี้ที่คณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมายให้ดำเนินการ เพื่อสนองนโยบายความเสมอภาคทางการศึกษา และการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐบาล (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2538) โดยแบ่งระบบการบริหารโรงเรียนออกเป็น 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารงานทั้ง 6 งาน จะประสบผลสำเร็จย่อมจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ คุณลักษณะที่ดีและคุณธรรมของผู้บริหาร ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งต่อคุณภาพการประถมศึกษา

การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคนหมู่มากเพราะลักษณะงานเป็นการประสานและบริการตั้งแต่ผู้ร่วมงานและคนในชุมชน การปฏิบัติงานในลักษณะดังกล่าวจำเป็นต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคมากมายผู้บริหารที่สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ

ให้ลุล่วงไปได้โดยไม่กระทบถึงขวัญและกำลังใจของผู้ร่วมงานและได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้อง
จึงจะเป็นผู้บริหารที่พึงประสงค์ การตัดสินใจจึงเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งของกระบวนการบริหาร
จะเห็นได้ว่าผู้บริหารจะต้องใช้การตัดสินใจในทุกขั้นตอนของการบริหารงานทุกงาน ซึ่งอาจจะเป็น
การตัดสินใจในการบริหารงานทุกงาน หรือการตัดสินใจเพื่อหาแนวทางปฏิบัติที่จะตอบสนองต่อ
วัตถุประสงค์ในด้านต่าง ๆ ของงานบริหารโรงเรียน

ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่างานบริหารโรงเรียนจะบรรลุเป้าหมายหรือไม่ขึ้น
ขึ้นอยู่กับ "การตัดสินใจ" เป็นสำคัญ การตัดสินใจที่ผิดพลาดย่อมส่งผลเสียหายต่อหน่วยงานไม่มากนัก
ไม่ว่า "การตัดสินใจ" นั้นจะกระทำโดยผู้บริหาร คณะครู หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งในโรงเรียนก็ตาม
ผู้บริหารกับการตัดสินใจจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออกโดยถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่
ผู้บริหารจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2532)

ในสภาพปัจจุบัน โรงเรียนประถมศึกษาถ้าแบ่งตามลักษณะการกำหนดตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหาร
สถานศึกษา จะแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ โรงเรียนที่มีผู้ช่วยผู้บริหาร และโรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร
แต่ภารกิจในการบริหารมีลักษณะเช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจ
ของผู้บริหาร โรงเรียนที่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารและไม่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารจึงจะมีวิธีการตัดสินใจ
ความแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและกำหนดตำแหน่ง
ในการบริหารงานสถานศึกษา โดยเฉพาะตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งจะเป็นข้อเสนอแนะ
สำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการเลือกวิธีการตัดสินใจในการบริหารงาน
ให้เหมาะสมกับลักษณะงานให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียนและหน่วยงานระดับสูงต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาการตัดสินใจของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผู้ช่วยผู้บริหาร และ ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร มีพฤติกรรมการตัดสินใจแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ในการบริหารงาน 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน มีกรอบแนวคิดดังนี้

1) พฤติกรรมการตัดสินใจแบ่งออกเป็น 5 วิธี ตามแนวคิดของ Victor H. Vroom และ Philip W. Yetton (1973 อ้างถึงใน ประวิทย์ กำจำปา, 2538)

- (1) ผู้บริหารตัดสินใจด้วยตนเอง โดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่
- (2) ผู้บริหารตัดสินใจด้วยตนเอง โดยใช้ข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ใต้บังคับบัญชา
- (3) ผู้บริหารตัดสินใจด้วยตนเอง โดยอภิปรายปัญหาพร้อมกับผู้ใต้บังคับบัญชาเป็น

รายบุคคล

- (4) ผู้บริหารตัดสินใจด้วยตนเอง โดยอภิปรายปัญหาพร้อมกับกลุ่มผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน
- (5) ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยผู้บริหารประชุมอภิปรายปัญหา ประเมินทางเลือกพร้อมกับกลุ่มผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน แล้วตัดสินใจโดยใช้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน

2) ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

- 1) โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย

2) โรงเรียนประถมศึกษาที่มีผู้ช่วย หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน

3) โรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่มีผู้ช่วย หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน

4) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และผู้ได้รับแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ในโรงเรียนประถมศึกษา

5) ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษา

6) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผู้ช่วยผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนที่มีผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่

7) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่

8) พฤติกรรมการตัดสินใจ หมายถึง วิธีการตัดสินใจสั่งการที่ใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน

9) งานบริหารโรงเรียน หมายถึง งานบริหารโรงเรียนตามภารกิจของโรงเรียนประถมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ 6 งาน คือ

- (1) งานวิชาการ
- (2) งานบุคลากร
- (3) งานกิจการนักเรียน
- (4) งานธุรการ การเงินและพัสดุ
- (5) งานอาคารสถานที่
- (6) งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) จะทำให้ทราบพฤติกรรมการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
- 2) ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการตัดสินใจผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
- 3) เป็นข้อมูลในการเสนอแนะวิธีการตัดสินใจที่ดี ที่เหมาะสมในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา